

DPA/PIXSELL

Dokument otkriva: hrvatski Rafalei imat će istu opremu kao i francuski

Uz 12 zrakoplova kupujemo i krstareće projektele SCALP EG, dometa 560 km, koji efikasnost potvrđuju na ukrajinskom ratištu str. 3

Aktualno

Što sadrži 'osnovni paket' naoružanja za naše Rafale

Hrvatska kupila projekte SCALP EG, protubrodske Exocet, možda i Meteore

Davor Ivanković

Nakon što je ovih dana u francuskoj vojnoj bazi Mont de Marsan u vlasništvo Hrvatske predan prvi francuski borbeni zrakoplov Rafale F3-R, počeo je završni dio prije dvije godine potpisanog ugovora kojim Hrvatska kupuje 12 korištenih borbenih zrakoplova. Do sada su već, ustvari, u hrvatsko vlasništvo prešla dva Rafalea, a do veljače 2024. u rukama naših pilota bit će već pola eskadrile, 6 aviona. Nakon primopredaje, naši Rafaeli se premještaju u centar za obuku u Bordeauxu, a riječ je o infrastrukturi proizvođača aviona Dassault Aviation. Tamo će se odvijati završna zajednička obuka našeg letačkog i tehničkog osoblja. Prvih šest Rafalea preletjet će u Hrvatsku početkom svibnja 2024.

Oprema ipak nije siromašna

Cijeli je taj proces do sada bio vrlo tajnovit, a sada je MORH u dokumentu pripremljenom za širi krug osoba, od Vlade i saborskog Odbora za obranu, kao i predsjednika RH, otkrio i neke od tih dosad čuvanih tajni. U dokumentu od svega 12 stranica potvrđeno je kako hrvatski Rafalei posjeduju F3 standard, što znači da se ne razlikuju od Rafalea u sastavu francuskog ratnog zrakoplovstva. Time otpadaju priče o navodnoj siromašnjoj elektronici i ostaloj opremi za Hrvate. Naši Rafalei, potvrđuju i Francuzi, imaju radar AESA, te od najvažnijih stvari još i samoobrambeni elektronički štiti SPECTRA. Do sada MORH uporno nije želio otkrivati i ono što je široj publici najzanimljivije, a to je pitanje što spada u tzv. osnovni paket naoružanja, koji je također naveden u ugovoru s francuskom državom i Dassaultom, ali i s još dvije velike francuske tvrtke koje proizvode naoružanje, MBDA France te Safran Electronics & Defense. U dokumentu se navode rakete zrak-zrak: MICA RF i MICA IR BVR/WR. To su osnovne rakete za zračnu borbu, i radarski navođene i s infracrvenim navođenjem, sposobne za gađanje izvan vizualnog dometa, riječ je o raketama dometa od 70 do 80 km. Za napade na ciljeve na zemlji, kaže se u dokumentu, integrirane su klasične nevođene bombe od 110, 220, 450, 900 kg, te precizno vođe-

HRVATSKI ĆE RAFALEI dobiti i nevođene rakete od 68 mm, kao i vođene protuoklopne Brimstone, dokazane u borbi protiv oklopnih snaga

PDV se ne plaća na korištene avione, tek na obuku i naoružanje što, procjenjuje se, može stajati od 300 do 400 milijuna eura

Prema navodima MORH-a, obuka naših pilota i tehničara sadrži i obuku za upotrebu svih vrsta naoružanja, što organiziraju proizvođači

ne bombe od 110, 220, 450, 900 kg. Spominju se i vođene bombe AASM HAMMER od 125, 250, 500 i 1000 kg. Bombe iz ove obitelji HAMMER vrlo su precizne i neke od njih dometa su do 60 km.

Hrvatski će Rafalei dobiti i nevođene rakete od 68 mm, kao i vođene protuoklopne Brimstone, dokazane u borbi protiv oklopnih snaga. Na popisu se nalazi i jedna od zvijezdi programa, krstareći projektil SCALP EG, težak 1300 kg i dometa 560 km, koji svoju efikasnost potvrđuje upravo na ukrajinskom ratištu. Prilično iznenađenje je što se u tom paketu nalazi i raketa AM 39 Exocet, znamenita protubrodska raketa dometa 80 km. Ovaj popis potvrđuje da se Hrvati nisu šalili kada su najavljivali da će eskadrila Rafalea biti svenamjenska, te će moći djelovati po ciljevima u zraku, na zemlji i moru. Jedino što

na ovom popisu manjka jest najnovija francuska raketa zrak-zrak Meteor, koja je predmet želja brojnih svjetskih ratnih zrakoplovstava. O toj se raketi još ne znaju svi detalji, procjena je da je to projektil dugog dometa koji uništava zračne ciljeve na udaljenostima od 120 do čak 200 km, te se kreće brzinom od 4 maha. Zona iz koje za metu nema bijega navodno je područje od 60 km.

Prije rata u Ukrajini u vojnim se krugovima moglo čuti kako Hrvatska u prvoj rundi ne planira nabaviti i Meteor, ne toliko zbog cijene, a ona navodno iznosi od 2 do 2,3 milijuna eura po komadu, jer to nije puno jeftinije od cijene primjerice MICA raketa, nego iz drugih razloga. Opet prema tvrdnjama iz vojnih krugova, taj se način razmišljanja moguće promijeniti. U MORH-u naravno tu dvojbu ne žele ni potvrditi ni demantirati, ali se

zato na specijalnim vojnim portalima razvila žestoka rasprava. Na jednom od njih ovih dana pojavio se čak i navodno točan popis MORH-ova osnovnog paketa za Rafale, a među navedenim naoružanjem nalazi se i nekoliko desetaka Meteora! Taj popis nešto je drukčiji od onoga navedenog u dokumentu MORH-a, na njemu se nalaze, uz SCALP, i slični krstareći projektili namijenjeni uništavanju pista pa osim familije HAMMER bombi sadrži i familiju GBU bombi. Prema tim navodima koje je nemoguće provjeriti, riječ je ukupno o nešto manje od 200 raketa i oko 500 raznih bombi.

Obuka i za instruktore

Koliko stoji taj osnovni paket naoružanja, također nije poznato, jer taj se podatak krije u ukupnoj cijeni ugovora, koji iznosi 1,153 milijardi eura. A to je svota u koju su, kako navodi MORH, uključeni i procijenjeni troškovi indeksacije cijena kao i PDV. U javnosti je malo znan podatak da se PDV ne odnosi na kompletnu cijenu ugovora, a ona iznosi 999 milijuna eura, budući da se PDV ne plaća na korištene zrakoplove! Znači, onih dodatnih 154 milijuna eura je tzv. indeksacija u manjem dijelu, a u većem dijelu iznos PDV-a, koji se plaća na ono što je novo, dakle, naoružanje i obuku letačkog i tehničkog osoblja, primjerice. Procijeniti se, dakle, može da osnovni paket naoružanja stoji od 300 do 400 milijuna eura. Te je procjene nemoguće potvrditi, jer riječ je proizvođačkoj tajni. Prema navodima MORH-a, obuka naših pilota i tehničara sadrži i obuku za upotrebu svih vrsta naoružanja, što organiziraju proizvođači. Koliko će trebati vremena za dostizanje svih operativnih sposobnosti našeg letačkog osoblja, ne navodi se. U međuvremenu će neki od naših pilota proći i dodatnu obuku za instruktore. Ugovor, koliko se zna, predviđa obuku za prvih 12 pilota. Piloti koji su stigli sa supersonika MIG-21 prešli su izravno na obuku na Rafaleima, a mladi piloti sa završenom obukom na PC-9 u RH, u Francuskoj su obuku započeli prvo na PC-21, koji posjeduje kokpit 4. generacije, a onda s njih prelaze na Rafale. Ubuduće HRZ će u Francusku na obuku na PC-21 i dalje slati naše mlade pilote koji će potom u Hrvatskoj prijeći na obuku na dvama Rafaleima dvosjedima HRZ-a.